

Strategier til at få styr på græsukrudt

Sædskifte med vårafgrøder er afgørende for at undgå at græsukrudt tager magten. Overvågning og tidlig indsats skal sættes i system for at undgå kostbare nødløsninger.

Landskonsulent Poul Henning Petersen
SEGES
php@seges.dk

Ved pløjefri dyrkning øges risikoen for problemer med græsukrudt, som kemien ikke kan klare. Det er også årsagen til, at pløjefri dyrkning af og til forbindes med øget pesticidforbrug. Men sådan bør det ikke være, for overgang til pløjefri dyrkning skal følges af passende omlægninger af sædskiftet. Fortrolighed med græsukrudtets biologi og et godt håndværk er også helt centralt for at få pløjefri dyrkning til at fungere, uden at regningen til ukrudtsmidler løber løbsk.

40 procent vårafgrøder

Græsukrudsarterne trives i sædskifter med meget vintersæd, fordi deres livscyklus svarer til vintersæd. Ved pløjefri dyrkning får græsserne endnu en fordel, idet en langt større andel af frø har mulighed for at spire, når ukrudtsfrøene kun flyttes rundt i det øverste jordlag. For at forebygge opformering

af græsukrudt vil en andel af vårsæd på 40 procent være et godt udgangspunkt, men hvor der praktiseres både tidlig såning og pløjefri dyrkning, kan det være nødvendigt med mere end 40 procent vårafgrøder. Når sædskiftet økonomisk optimeres er det nødvendigt med en tids-horison, som tager hensyn til at undgå opformering af især væselhale, agerrævehale og italiensk rajgræs, da omkostninger til bekæmpelse og konsekvenser af herbicidresistens hos de to sidstnævnte arter er betydelige.

Såtidspunkt om efteråret

Det er et dilemma, at tidlig såning giver lidt højere udbytte, større kvælstofoptagelse og sikkerhed for at få vintersæden etableret til tiden, men til gengæld giver en større fremspiring af ukrudt og fremmer dermed også udvikling af herbicidresistens. Ved pløjefri dyrkning er det vigtigt at bruge såtid aktivt,

således at marker med et kendt og stort problem med græsukrudt aldrig bliver sået meget tidligt. I danske forsøg er set en halvering af fremspiringen af agerrævehale ved blot at udskyde såtiden med to uger.

Størst dødelighed for frø i stubben

En vigtig del af omsætningen af ukrudtsfrø sker på jordoverfladen. Hvis ukrudtsfrø får lov at ligge oven på jorden i stubben i en vis tid efter høst, vil de fleste arter spire første gang, der kommer en fugtig periode, blive ødelagt af svampe eller spist af fugle og insekter. Når frøene kommer mere end nogle få cm ned i jorden, er holdbarheden meget større. Gold hejre er en undtagelse, hvor forsøg viser, at frøene går i spirehvile, når de ligger oven på jorden og får lys. Derfor er harvning i stub straks efter høst en fordel med lige netop denne art, da frøene da er meget spirevillige.

Management af frøbanken

Når pløjning udføres grundigt, er det en meget effektiv måde at forsinke opformering af ukrudt på, mens dyb harvning, som ofte udføres i pløjefri dyrkning, ikke på samme måde bringer hovedparten af ukrudtsfrøene ned på en dybde, hvor de ikke kan spire. Direkte såning kan gøre dynamikken i ukrudtsbestanden endnu hurtigere, idet det kun er frø i det allerøverste jordlag, som er i spil, og ændringer i frøpuljen kan ske meget hurtigt i nedad- eller opadgående retning afhængigt af, om driftslederen har fingeren på pulsen, og om der findes effektive kemiske midler. Pløjning er selvfølgelig i modstrid med målet om at opnå de mange fordele ved pløjefri dyrkning, f.eks. at få etableret en stor dynamik i det øvre jordlag og opnå en høj bæreevne ved færdsel i marken. Og på mange af de sværeste lerjorde kan pløjning være mere eller mindre umulig. Alligevel kan det under nogle forhold være hensigtsmæssigt at tage ploven frem og udføre en behovsbestemt pløjning. Når der med en vis frekvens bliver kombineret med pløjning i ellers pløjefri dyrkning, vil der ske et henfald af ukrudtsfrø, som bliver placeret i den nederste del af pløjelaget. De fleste frø af græsser har en levetid nede i jorden på 2-4 år. Derfor har det stor effekt at foretage en pløjning et enkelt år, hvis der opstår problemer med græsukrudt. Ukrudtsfrøene har forskellig levetid, f.eks. lever gold hejre og blød hejre mindre end et år.

Snitning af halm

Hvis det skal være muligt at lade ukrudtsfrøene ligge i stubben, er det vigtigt at sætte en kort stub og sørge for, at halmen bliver snittet fint og spredt helt jævnt, så stubbearbejdning lige efter høst ikke er nødvendigt. Hvor hurtigt frø bliver ødelagt ved spiring vil afhænge af fugtighedsforhold, men det vil under alle omstændigheder være en fordel at lade ukrudtsfrøene ligge længst muligt på jordoverfladen efter høst. Gold hejre er som nævnt eneste art, hvor det er en fordel harve øverligt lige efter høst. Gold hejre optræder ofte i kanten af marken. Derfor kan en øverlig jordbearbejdning langs kanterne være et kompromis.

Væselhale eksploderer

Der er to væsentlige forklaringer på, at væselhale spreder sig. Dels har de kemiske midler en ret ringe effekt, og dels er det meget svært at få øje på væselhale, så længe der kun er få af dem i marken. Derfor opformerer den sig

ubemærket i pletter, og derfra kan de mange små frø med stakke let spredes. Væselhale spirer primært frem om efteråret. Planterne kræver vernalisering, dvs. kuldepåvirkning, for at kunne sætte frø. Derfor er det meget effektivt med vårafgrøder, hvor den altså ikke sætter frø. Det er selvfølgelig nødvendigt at nedvisne efterårs/vinterfremspirede planter med en høj dosis glyphosat. De fleste frø lever kun 2-3 år i jorden, hvilket gør det muligt med passende tiltag at slippe af med væselhale.

Sæt overvågning og tidlig indsats i system

En gennemgang af markerne før høst er et must. Det er her, græsserne er meget synlige. Det er tidkrævende og svært at finde og eliminere pletter, hvor der eksempelvis er indslæbt væselhale eller italiensk rajgræs med en høstmaskine, men at sætte fokus på den forebyggende indsats er vigtigt.

Ingen midler kan bekæmpe væselhale effektivt om foråret. Planterne bliver hæmmet, men kommer i vækst igen.